
**KUIDAS PESTA JA
PUHASTADA
RIIETUSESEMEID**

*

Eesti Riiklik Kirjastus

Arch. exs.

2/42206

A-217215

A. Lagov

KUIDAS PESTA JA
PUHASTADA
RIIETUSESEMEID

(PRAKTIILISI NOUANDEID
KODUSES MAJAPIDAMISES)

Eesti Riiklik Kirjastus
Tallinn·1957

Originaali tiitel:

А. Ф. Лагов

УХОД ЗА ОДЕЖДОЙ, ТКАНЯМИ И ОБУВЬЮ

(практические советы для домашнего обихода)

Государственное Научно-техническое Издательство

Министерство Текстильной Промышленности СССР

Москва 1955

Tõlkinud G. Liivak ✓

2

Tartu Riikliku Olikooli
Raamatukogu

42206

EESSÕNA

Hooldades õigesti rõivaid, jalatseid ja kodus majapidamises kasutatavaid esemeid, pikendame nende kasutamisaega ja säilitame nende korralikku välimust.

Viimastel aastatel toodetakse hulgaliselt riiet uutest kiudainetest (atsetaatsiid, kaproon jt.), samuti valmistatakse neist esemeid, mis nõuavad kasutamisel erisugust hooldamist.

Käesoleval ajal on müügile lastud vahendeid siideseemete pesemiseks, plekkide eemaldamiseks ja muuks otstarbeks.

Kuid ostjaskond ei ole alati teadlik, kuidas hoolitseda uut liiki kiudaineist toodete eest ja kuidas uusi puhastusvahendeid kasutada. Nende oskamatu kasutamine aga põhjustab sageli esemete rikkumist.

Käesolevas brošüüris leiab lugeja rea praktilisi nõuandeid selle kohta, kuidas hooldada riietusesemeid, jalatseid, peakatteid, kuidas eemaldada riietusesemeilt plekke, kuidas puhastada karusnahatooteid ja vaipu, kuidas kodusel teel värvida tekstiilesemeid jne.

Brošüüri autor kirjeldab ainult lihtsamaid, praktiliselt kontrollitud nõuandeid esemete hooldamiseks kodusel teel, kasutades hõlpsasti kättesaadavaid vahendeid.

1. KUIDAS PESTA JA TRIIKIDA NATURAAL- JA KUNSTSIIDIST ESEMEID

Naturaal- ja kunstiidist esemed nõuavad kandmisel, pesemisel ja triikimisel õiget käsitlemist.

Et pikemat aega säiliks eseme hea välimus, muster ja värvus, tuleb kinni pidada allpool esitatud nõuetest.

Naturaalsiidist esemed

Naturaalsiidist esemete pesemiseks võib kasutada ainult neutraalset seepi. Soovitav on kasutada laste- või tualettseepi, kuid mitte värvilist, või siis seebihelbeid. Pleekivatele esemetele on parem kasutada pesupulbrit «НОВОСТЬ».

Naturaalsiidist esemeid peab pesema seebivahus või seebilahuses, mille temperatuur ei ületa 40—45°, pleekivate esemete pesemiseks on soovitav kasutada vett temperatuuriga 30°. Pesemiseks kasutatakse keedetud vett, milles on lahustatud 40 grammi seepi või sama kogus pesupulbrit «НОВОСТЬ» (10 liitris ehk ühes ämbritäies vees).

Pesemisel ei tohi mingil juhul riide üksikuid kohti hõõruda seebiga, samuti ei tohi riiet tugevasti hõõruda, sest sellega võidakse rikkuda eseme välimust.

Pärast pesemist loputatakse eset üks kord soojas (parem keedetud) vees, teine kord külmas vees, millesse on valatud äädikhapet või söögiäädikat üks supilusikatäis 1 liitri vee kohta. Loputatud riiet ei tohi väänata. Värvilise vee valgumise vältimiseks peab riide kiiresti kuivaks muljuma, kasutades selleks kuiva käterätikut või lina. Siidist esemeid on parem kuivatada rippuv asendis, näiteks riidepuudel.

Sellisel siidriiet käsitsedes säilib ta värvus ja hea välimus.

Siidesemeid peab triikima ainult vasakult poolt, mitte liiga kuuma triikrauaga. Enne triikimise alustamist peab kuival valgel riidel kindlaks tegema, kas triikraud ei kõrveta.

Triigitav ese peab olema kergelt niisutatud.

Mõnda riidet, nagu näiteks faidešiin, krepsatään, kreppflokks ja teisi selliseid pole soovitatav üldse pesta, sest see mõjub halvasti nende välimusele. Niisugust riidet on parem puhastada keemilisel teel.

Sametit ja teisi karvastatud riideid ei pesta, vaid puhastatakse. Kui sellise riide karv on kandmisel kohati maha pressitud, peab riide seda kohta hoidma mõni minut aurava vee kohal ja seejärel triikima rippuvas asendis vasakult poolt.

Kreppriie läheb pesemisel pisut rohkem kokku kui teised riided. Eseme endise kuju taastamiseks võib teda niiskena triikides kergelt venitada.

Viskoossiidist esemed

Viskoossiidist esemetele ei kõlba hoopiski sellised pesemisviisid, mida kasutatakse puuvillase ja linase riide puhul. Selliste pesemisviiside kasutamisel kaotab viskoossiid oma tugevuse, saab vigastada ja muutub karvaseks.

Viskoossiidist esemed lasevad end palju kergemini pesta kui puuvillased ja seejuures kulutatakse vähem nii pesemismaterjali kui ka aega.

Selliseid esemeid pestakse ainult soojas seebilahuses või pesupulbri «Новость» lahuses, neid 10—12 korda kätega kergelt tõstes, ilma hõõrumata ja väänamata. Riidele seepi hõõruda ei tohi. Pesemiseks vajalik lahus valmistatakse samal viisil kui naturaalsiidist esemete pesemiseks. Kui pesemiseks kasutatav vesi on liiga kõva, soovitakse pehmendamiseks lisada enne seebi lahustamist ühe ämbri sooja vee kohta üks teelusikatäis pesupulbrit «Фочнор», soodat või üks supilusikatäis nuuskpiiritust.

Pärast pesemist loputatakse eset hoolikalt enne soojas, siis külmas vees, vesi pigistatakse kergelt välja, mitte väänates (märg riie käriseb kergesti), ning mähitakse kuiva lina sisse. Järgnevalt kuivatatakse ese normaalse

temperatuuri juures ja triigitakse niiskena mitte liiga kuuma triikrauaga, kergelt peale vajutades.

Et vältida eseme kokkutõmbumist, peab seda triikimisel pisut pingutama.

Esemete tugevasti määrdunud kohad (särkide kätised, kraed jt.) võib kergelt üle hõõruda rikkalikult seebilahusega niisutatud pehme harjaga või puistata määrdunud kohtadele pesupulbrit «Новость». Pärast seda pestakse kogu ese läbi eespool kirjeldatud viisil.

Värvilisi esemeid ei tohi pesta koos valgetega. Esemete värvilised kaunistused peab enne pesemist eemaldama.

Atsetaatsiidist esemed

Atsetaatsiidi suurimaks puuduseks on selle vähene vastupidavus kõrgema temperatuuri juures. Atsetaatsiidi sisaldavate esemete kulumise põhjuseks on sageli nende triikimine liiga kuuma triikrauaga (kõrge temperatuuri juures atsetaatsiid sulab).

Triikides atsetaatsiidi sisaldavaid, näiteks «Panama»-riidest, krepist «Viktoria» jne. esemeid, on soovitatav kasutada termoregulaatoriga triikrauda, mille abil saab temperatuuri hoida alla 120°.

Atsetaatsiidist esemeid pestakse samuti nagu viskoosiidist esemeidki. Raskeid, atsetaatsiidi sisaldavaid riideid ei ole soovitatav pesta, vaid parem keemiliselt puhastada.

Kaproon- ja siloonkiust esemed

Võetakse üks liiter leiget vett ja üks supilusikatäis seepi või seebihelbeid. Ese peab segus ligunema 10—15 minutit. Seejärel tuleb vett soojendada (mitte keeta) ja siis pesta ese kerge muljumise teel.

Loputada leiges vees, vahetades vett senikaua, kui see jääb puhtaks. Eset ei või kuivaks väänata, vaid tuleb lasta nõrguda või vesi välja vajutada.

Mitte kuivatada päikese käes või sooja ahju ääres!

Kaproon- ja siloonkiust esemeid ei ole soovitatav triikida. Triikida võib ainult jaheda triikrauaga ja läbi riide.

Selliseid esemeid tuleb pesta eraldi, mitte koos teise pesuga.

2. STAAPELRIIETE ISEÄRASUSED JA STAAPELRIIDEST TOODETE HOOLDAMINE

Staapelriidest esemete pesemine ja triikimine

Vaatamata reale positiivsetele omadustele on staapelriietel oluline puudus, nimelt tõmbuvad nad pesemisel ja kuivamisel tugevasti kokku. Peamiselt toimub see pikuti (lõimelõngade suunas). Laiuti (koelõngade suunas) on kokkutõmbumine vaevaltmärgatav. Linase riidetüübi puhul on kokkutõmbumine suurem kui satääni-, atlassi- või sarži-tüüpi riidel.

Kokkutõmbumise vältimiseks töödeldakse käesoleval ajal staapelriideid spetsiaalselt, mille tulemusel väheneb kokkutõmbumine pesemisel märgatavalt, kuid moodustab üksikutel riideliikidel siiski 4—6%.

Staapelriidest esemete õblemisel peab seda omadust arvesse võtma. Esemee suuruse säilitamiseks soovitatakse kaht viisi.

Esimene seisab selles, et riiet niisutatakse enne õblemist sooja veega, vajutatakse kergelt vesi välja, mähitakse lina sisse, silutakse hoolikalt kõik kortsud ja pannakse kuivama või triigitakse niiskelt läbi kuiva linase riide, mitte venitades. Staapelriiet tuleb tingimata triikida vasakult poolt ja läbi lina, muidu võivad tekkida läikivad viirud, mis rikuvad riide välimust. Esmalt peab triikima riide äärt ja siis riiet laiuti. Eelneva niisutamisega välditakse riide kokkutõmbumist esemete pesemisel ja kuivatamisel. Staapelriide ostmisel tuleb arvesse võtta, et ta läheb kokku ja seetõttu peab iga meetri kohta ostma 5—6 sm riiet rohkem.

Teine viis staapelriidest esemete õige suuruse saamiseks seisab selles, et õblemisel tehakse ese 3—4 sm pikem. Sellisest riidest õmblustoodet tuleb osta ühe kasvu võrra suuremad.

Kooliõpilaste vormiriiete, seelikute, kleitide jne. jaoks ettenähtud sarži-tüüpi staapelriie eriti palju kokku ei tõmbu. Seetõttu ei ole vaja seda enne õblemist niisutada. Pealegi võivad selle riide kuivaks muljumisel tekkida palmikukujulised sügavad kortsud, nn. kurrud, mis ei kao isegi pärast triikimist.

Staapelriided krepp «Astra», krepp «Sesoonne» ja krepp «Malva», milliseid kasutatakse kostüümide ja tal-

vekleitide õblemiseks, lähuvad pesemisel veidi rohkem kokku kui teised seda liiki riided. Neist riideist esemeid ei ole soovitatav pesta, vaid lasta keemiliselt puhastada. Kui aga seda liiki esemeid pesta, siis peab neid triikima niiskelt, pingule tõmmates veidi rohkem kui teistest staapelriidest esemeid.

Pesta tuleb staapelriidest esemeid samal viisil nagu viskoossiidist esemeid. Tugevasti määrdunud kohad (särikide, kitlite kätised, kraed jt.) võib enne pesemist üle hõõruda rikkalikult seebilahusega niisutatud pehme harjaga või pesupulbri «Новость» lahusega. Pärast seda pestakse kogu eset võrdselt. Valge põhjaga mustriilist riiet on soovitatav pärast pesemist kergelt sinetada, et vältida sageli pärast esemete pesemist ja kuivamist tekkinud kollakat tooni. Sinetamiseks peab kasutama täisväärtuslikku, peeneksjahvatatud ultramariini (pesusinet), mis vees ei sadestu. Ultramariini kasutatakse 3—4 grammi 10 kg pesu kohta, asetades selle hõredast riidest kotikesega vette. Pärast sinetamist tuleb ese kohe tugevasti kuivaks muljuda ja lina sisse mähkida ning seejärel kuivatada ja triikida.

Staapelriidest esemete õblemise iseärasusi

Staapelriidest esemete õblemisel ei ole soovitatav kasutada tihedate pistetega õmblust (mitte rohkem kui 8—10 pistet 1 sm kohta), et riidelõngu mitte läbi torvida. See põhjustab riide enneaegse rebenemise õmbluse juurest. Hõredamal riidel võib õmblus olla tihedam.

Staapelriidest esemete õblemisel tuleb kasutada puuvillast niiti nr. 50—70 ja mitte liiga jämedat nõela (niidi numbrile vastav).

Staapelriidest esemete säilitamine

Staapelriidest pesu ja üleriideid tuleb hoida kuivas suletud kapis. Niiskus ja tolm mõjuvad riidele kahjustavalt — värvus muutub.

Üleriiete välimuse säilitamiseks tuleb neid korralikult kuivatada (vältides kuivamist päikese käes), enne ärapanemist hoolikalt harjaga tolmust puhastada ja plekid eemaldada. Üleriideid on kõige parem hoida kapis riidepuudel, millel on kumerad otsad, või riidevarnas, paberi või puhta lina sisse pakitult.

Staaupelriidest esemete korrashoidmiseks ja kandmisaja pikendamiseks tuleb need pärast kandmist riputada riidepuudele.

3. NÕUANDEID TRIKOOTODETE HOOLDAMISEKS

Puuvillaste trikootoodete pesemine

Valgete ja teiste heledavärviliste puuvillaste trikootoodete pesemiseks on soovitatav kasutada lihtsat ja hõlpsat pesemisviisi, mis peaaegu ei nõua käsitsitööd, samuti mitte pesemislauda ega teisi abinõusid.

Pesu keetmiseks kasutatav paak täidetakse $\frac{3}{4}$ -ni veega. Soojendatud veele lisatakse pesusoodat (2 supilusikatäit ämbri vee kohta). Peale selle lisatakse iga ämbri vee kohta 40—50 g pesupulbrit «Новость». Nimetatud lahust kuumendatakse keemiseni ja nõrgalt keevasse vedelikku pannakse kuiv pesu ning keedetakse kaks tundi, liigutades seda iga 15—20 minuti järel. Trikootooteid ei või eelnevalt likku panna kuuma vette, kuna siis mustus eemaldub halvemini.

Trikootooted peavad keedunõus olema vedelikuga täielikult kaetud; nad ei või olla liiga kokkusurutult. Pärast keetmist tõstetakse esemed puhta sileda kepi abil veest välja ja pannakse künasse või laia pesukaussi, kus neid loputatakse mitme sooja veega, kuni vaht on täielikult kadunud. Seejärel sinetatakse, kuivatatakse ja triigitakse pesu tavalisel viisil.

Pesupulbrit «Новость» on sobiv kasutada ka pesemisel pesemismasinates, sest ta lahustub palju kiiremini iga liiki seebist ja teeb pehmeks isegi kõva vee.

Kirjeldatud pesemisviisi võib edukalt kasutada ka hariliku puuvillase (värvimata) pesu pesemiseks.

Värvilisi puuvillaseid trikootooteid võib pesta pesupulbriga «Новость» ka soojas vees (30—35°), kuid mitte keetes. Samuti ei ole soovitatav pesu eelnevalt likku panna. Loputusveele on soovitatav lisada veidi äädikat.

Kui esemed ei ole küllalt värvikindlad, peab nende värvi muutumise vältimiseks pesuveele lisama samuti veidi äädikat (1 supilusikatäis essentsi ühe ämbri vee

kohta). Esemete värvikindlust võib enne pesemist kontrollida sel teel, et niisutatud eset hõõrutakse valge riide-tükiga.

Villaste ja poolvillaste trikootoodete pesemine

Valgete ja teiste heleda värviliste villaste ja poolvillaste trikootoodete pesemisel ei tohi kasutada soodat ja leelisseepi (majapidamisseepi), sest vill vildistub, muutub kollaseks, hapraks ja kulub kiiremini isegi vähese kontsentratsiooniga leelise mõjul. Ka keev vesi kahjustab villa ja rikub selle värvust. Villaseid ja poolvillaseid trikooesemeid ei tohi tugevasti hõõruda, väänata ega muljuda. Sellest tõmbub ese kokku, vildistub ja selle esialgne välimus muutub.

Villaste ja poolvillaste trikooesemete pesemiseks on soovitatav kasutada heakvaliteedilisest seebist valmistatud pastat või helbeid, ning samuti pesupulbrit «Новость».

Villaseid trikootooteid pestakse rikkalikus seebivahus, mille temperatuur peab olema 40—45°. Vee pehmendamiseks kasutatakse nuuskpiiritust (kolm supilusikatäit ühe ämbri vee kohta).

Määrduvad trikootooteid leotatakse soojas, pehmes vees, milles on lahustatud ühe ämbri vee kohta 30 g seepi või vastavat pulbrit või pastat. Vähe määrduvad esemeid leotatakse sellises lahuses üks tund, väga määrduvad esemeid aga 3—4 tundi.

Värvilisi villaseid trikootooteid pestakse harilikult ilma eelneva leotamiseta.

Tihedate trikootoodete pesemisel võib kasutada sinepi vesilahust. Ühe ämbri vee kohta võetakse 100—150 grammi sinepulbrit. Sellest tehakse taigasarnane mass, mis asetatakse marlist kotikesse ja liigutatakse kuumas vees. Pärast vee jahutamist 40—45°-ni eraldatakse põhja kogunenud sete ja lahust kasutatakse pesemiseks. Esemed loputatakse enne soojas, siis külmas vees. Sellist pesemisviisi võib kasutada ka värvitud trikooesemete puhul.

Häid tulemusi annab ka villaste trikootoodete (nii värviliste kui ka värvimata) pesemine valgete türgi ubade keeduvees. Selleks keedetakse 1 kg türgi ube 5 l vees. Saadud keeduvesi kurnatakse läbi riide, lastakse jahtuda kuni 40°-ni ja kasutatakse villaste esemete pese-

miseks. Seejärel loputatakse esemed soojas vees, muljutakse kuivemaks ja pannakse kuivama.

Kunstiidist ja kaproonist trikootoodete pesemine

Kunstiidist trikootooteid hooldatakse erilisel viisil, kuna need võivad niisketena rebeneda isegi vähese pingutuse puhul. Seetõttu ei tohi neid tugevasti hõõruda ega venitada.

Niisuguste värvimata esemete pesemisel peab rakedama samasuguseid ettevaatusabinõusid nagu viskoosiidist esemete puhulgi.

Naiste trikootooted on tihti kaunistatud väljaõmblustega, aplikatsioonidega või täidetud. Selliseid kunstiidist esemeid on soovitatav pesta pesupulbri «Новость» lahuses, millele tuleb lisada veidi äädikat (samuti nagu värviliste puuvillaste trikootoodete pesemiselgi).

Kohe pärast pesemist loputatakse eset soojas vees, kusjuures vett tuleb vahetada senikaua, kui vesi jääb selgeks. Ka loputusveele lisatakse veidi äädikat. Kui ese ei ole värvikindel, tuleb seda pesta leiges vees.

Pärast loputamist ei tohi esemeid välja väänata, vaid need tuleb vee eemaldamiseks mähkida 30 minutiks lina sisse. Seejärel kohendatakse eset ettevaatlikult, andes talle esialgse kuju. Lõplikuks kuivatamiseks laotatakse ese linasele riidele laiali. Mingil juhul ei tohi eset kuivatada rippuv asendis, kuna sel juhul ta kuju muutub.

Kunstiidist trikootooteid ei kuivatata päikese käes ega kuuma ahju lähedal. Värvilisi käsitsi väljaõmmeldud kaunistustega esemeid on soovitatav lasta keemiliselt puhastada.

Kaproonist trikootooted, eriti sukad nõuavad erisugust hooldamist. Uued kaproonsukad on soovitatav enne jalga panemist sooja vette kasta ja seejärel kuivatada. Sel teel muutuvad sukad elastsemaks ning ei lähe karvaseks, seega ei kulu nii kiiresti.

Kaproonsukki tuleb pesta vähemalt iga 3—4 päeva järel soojas seebivees, pärast seda loputada ja kuivatada alusele laotatult.

4. ÜLIKONDADE JA ÜLERIIETE HOOLDAMINE

Ülikondade ja üleriiete hea välimuse säilimine sõltub nende õigest ja oskuslikust käsitsemisest.

Villased ja puuvillased riietusesemed hakkavad läikima kandmisel rohkem hõõrutud kohtadest. See eseme välimust rikkuv läikimine tekib seetõttu, et riidelõnga pealispind muutub pikaajalise hõõrumise tulemusel siledamaks ja neis kohtades peegeldab riie valguskiiri rohkem.

Riide läikimise kõrvaldamiseks kasutatakse järgmisi abinõusid.

Rohkem läikivaid kohti hõõrutakse õrnalt puhta bensiiniga niisutatud lapiga. Bensiini puhtust kontrollitakse selliselt, et tilgutatakse 1—2 tilka bensiini puhtale valgele paberilehele. Pärast puhta bensiini äraauramist ei tohi paberile jääda mingit plekki. Pärast bensiiniga puhastamist hõõrutakse riide läikiv koht lahusega, mis koosneb nuuskpiiritusest ning keedetud jahutatud veest, vahekorras 1:5. Seejärel triigitakse seda kohta läbi kuiva riide või läbi puhta kuivatuspaberi.

Vähem läikivate kohtadega esemete puhul võib samuti kasutada aurutamist. Selleks triigitakse läikivat kohta triikrauaga läbi puuvillase riide, mis on kastetud vette ja pärast välja väänatud. Selleks et lõnga karvakesed püsti tõuseksid, tuleb see koht pärast aurutamist kõva kaproonharjaga kergelt üle hõõruda.

Rõivastega, millel on tugevasti läikivaid kohti, toimatakse järgnevalt. Ese asetatakse lauale, läikivat kohta hõõrutakse puhta bensiiniga ja puistatakse sellele kohale õhuke kiht kuiva peenendatud lauasoola. Pärast seda hõõrutakse eseme läikivat kohta õrnalt kummist käsna. Peenikese lauasoola kristallid muudavad riide pealispinna karvasemaks ja läige kaob. Pärast hõõrumist tuleb sool välja kloppida ja eset kõva harjaga harjata. Lauasoola asemel võib kasutada ka peeneksjahvatatud pimssi.

Kui läikimahakanud koht ei ole suur, võib seda pärast eelnevat bensiiniga puhastamist hõõruda kergelt tindikummiga ning seejärel kõva harjaga puhastada.

Tindikummiga võib tolmust ja muudest kergetest pealispinna määrdumistest puhastada ka heledaid ülikondi, palituid jt. esemeid.

Mitmesuguseid plekke ja muid suuremaid määrdunud kohti tuleb puhastada keemilisel teel.

Suur tähtsus ülikondade ja pealistrõivaste välimuse säilitamiseks on nende õigel triikimisel ja pressimisel. Tavaliselt toimub triikimine ja pressimine ainult pärast hoolikat puhastamist ja läbi niiske lina. Eset tuleb triikida

senikaua, kui ta on päris kuiv. Täielikul kuivatamisel jääb eseme kuju kindlalt püsima. Pressides läbi niiske lina aurutatakse villa ja silutakse riidet, kaotatakse väljaveninud kohad pükste põlvede kohal, kortsud pintsaku varrukatel jne.

Pintsakuid ja jakke on kõige sobivam pressida selliselt, et alustame varrukast, siis pressime hõlmad ning järgnevalt kraeosa, selja ja lõpuks voodri. Pükste pressimisel alustatakse esiküljest, pannes nad kokku selliselt, et väline (külgmine) ja sisemine õmblus langeksid kokku. Ülikonda on kõige parem pressida laual, mis on kaetud tugeva kaleviga, mille peale õmmeldakse puhas linane riie. Varrukate triikimiseks on soovitatav kasutada kitsamat lauda, mille peale tõmmatakse varrukas.

Villaste esemete kaitsmiseks koide vastu tuleb neid enne järgmiseks hooajaks äraapanemist 15—20 minutit päikese (või külma) käes tuulutada ja pärast seda hoolikalt puhastada harjaga või tolmuimejaga, eriti neist kohtadest, kuhu koguneb rohkem tolmu, painde ja õmbluse kohtadest. Seejärel riputatakse ese riidepuule ja kaetakse tihedast puuvillasest riidest kaitsekotiga. See kaitsekott suletakse ülalt, riidepuu konksu juurest. Kaitsekotile võib puistata DDT-pulbrit, koti sisse rippuvasse asendisse või eseme taskutesse paigutatakse kotikesi naftaliiniga või DDT-pulbriga.

Ülikondade kaitsmiseks high eest õmmeldakse kaenlaalustele spetsiaalsed vooderdatud higilapid õhukesest vahariidest.

Viskoossiidist vihmamantlid on tavaliselt immutatud veekindla ainega, villased ja staapelsaržist mantlid on varustatud puuvillasest riidest voodriga.

Puuvillaseid ja viskoossiidist vihmamantleid võib kodustes tingimustes pesta pesupulbriga «Новость», rikkalikult kasutades jahedat (mitte üle 30°) vett, kusjuures neid ei tohi tugevasti hõõruda ega väänata. Võimaluse korral pestakse vihmamantleid, hoides neid sirgena. Pärast pesemist ja kuivatamist triigitakse eset seestpoolt mitte liiga kuuma triikrauaga.

Selline vihmamantlite pesemine vähendab mõnevõrra riide veekindlust. Seetõttu on soovitatav neid pesta järgmiselt. Vihmamantel riputatakse riidepuule küna või vanni kohale. Mantli pesemist alustatakse kraest, hõõrudes seda pehme harjaga, mis on rikkalikult niisutatud pesupulbri

«Новость» lahusega. Lõpuks pestakse teda sooja veega duši all. Duši puudumisel valatakse mantlile ülalt vett peale kuni vaht kaob. Pärast pesemist jäetakse vihmamantel riidepuule kuni kuivamiseni ning seejärel triigitakse seestpoolt mitte liiga kuuma triikrauaga.

Gummeeritud vihmamantleid pestakse ja puhastatakse rippuv asendis riidepuul või laual (30—35° kallakuga), kasutades pesemiseks majapidamisseebi lahust ja pesuharja. Pärast pesemist loputatakse mantel jahedas vees; mitte mingil juhul ei tohi mantlit väänata, vaid kuivatada rippuvalt ning triikida gummeerimata küljelt mitte liiga kuuma triikrauaga. Gummeeritud vihmamantlit ei või puhastada bensiiniga ega mõne muu lenduva vedelikuga, sest see lahustab kummikihti.

5. KUIDAS EEMALDADA RIIE TELT PLEKKE

Pesul ja riitel tekib vahel mitmesuguse päritoluga plekke: rasva-, tindi-, toiduainete, tõrva-, õlivärvi jt. plekke.

Need plekid tavalisel pesemisel kas ei tule üldse välja või kaovad osaliselt. Sel juhul eemaldatakse eelnevalt plekid spetsiaalsete vahenditega ja seejärel pestakse eset tavalisel viisil. Üleriidetelt, milliseid ei pesta, võetakse plekid samuti välja lihtsate, kättesaadavate vahenditega.

Nende vahendite kasutamisel aga peab meeles pidama, et neid valesti kasutades võib rikkuda riidet ja kahjustada selle värvust.

Kõigil värvilistest esemetest plekkide eemaldamise juhitudel peab kasutatava vahendi mõju proovima esmalt selle riide väikesel tükil või riidetuseseme rohkem varjatud kohal. Kui sellisel proovimisel eseme värvus ei muutu, võib eeldada, et vahend on õigesti valitud ja sellega võib puhastada.

Kogu pleki eemaldamise operatsioon tuleb läbi viia hoolikalt, riidet mitte tugevasti hõõrudes, et vältida riide mehaanilist vigastamist ja värvuse muutmist.

Plekkide eemaldamiseks õige vahendi valimisel tuleb esmalt kindlaks teha, millest need plekid tekkisid. Tundmatu päritoluga plekkide eemaldamiseks tuleb algul proovida kõige lihtsamat vahendit — sooja seebilahust. Selle lahusega niisutatud hambaharja või rätikuga hõõ-

rutakse eelnevalt tolmust puhastatud plekikoht, mis seejärel pestakse puhta veega, kuivatatakse ja triigitakse. Sel teel saab eemaldada liimivärvi, kuivanud mustuse, seebi-, tolmu-, vee-, kompveki-, suhkru- jt. plekke.

Kui plekid sellisel puhastamisel ei kao, tuleb kasutada mõjusamaid vahendeid. Seejuures on vaja kinni pidada järgmistest põhireeglitest. Eelkõige eemaldatakse esemelt harja abil tolmu (muidu võivad pärast riide puhastamist tekkida rõngad või eri värvi laigud). Plekkide eemaldamisel peab nende alla, riide vasakpoolsele küljele panema väikese laua, mis on kaetud mitmekordse valge riidega, või vatist või marlist padjakese. Kui riitusesemel on vooder, tuleb see lahti harutada ja laud või padjake asetada voodri ja riide vahele.

Enamik üleriieetele tekkinud plekke sisaldavad taimset või loomset rasva või teisi toiduaineid, mille koostisse kuuluvad rasvained.

Rasvaplekk võetakse välja lahustajatega — bensiini, bensooli, tärpentiniga. Nende lahustajatega, samuti väe-veleetriiga peab olema ettevaatlik, sest need on kergesti lenduvad ja tuleohtlikud. Seepärast peab nende kasutamisel kinni pidama tulekaitse eeskirjadest. Puhastamisel peab lahustaja olema pudelis, millel on hästi suletav kork. Puhastamine peab toimuma hästi tuulutatavas ruumis, kus tuld ei süüdata, sest isegi tikuleegist võivad lahustaja aarud plahvatada.

Kõige levinumaks rasvaplekkide lahustajaks on puhas aviobensiin või müügilolev vedelik — plekieemaldaja, mis kujutab endast mitmesuguste lahustajate liikide segu.

Värskeid rasvaplekkide on soovitatav enne puhastamist triikida mitte liiga kuuma triikrauaga läbi 2—3-kihilise kuivatuspaberi, pannes kuivatuspaberi ka pleki alla; seejuures imbib suur osa rasvast kuivatuspaberisse. Pärast seda puhastatakse määrdund koht lõplikult bensiiniga või plekieemaldajaga. Selliselt võib välja võtta ka vaha- ja steariiniplekke, ainult selle vahega, et pärast triikimist hõõrutakse seda kohta denatureeritud piiritusega.

Oskamatul puhastamisel tekib sageli pärast lahustaja kuivamist eemaldatud pleki koha ümber rõngas. Sel juhul peab ka seda hõõruma bensiiniga niisutatud lapiga. Et puhastamisel rõngast ei tekiks, tuleb plekki puhastada äärtest keskpaiga poole ja pärast bensiiniga niisutamist

katta kokkupandud kuivatuspaberiga ning sooja triik-
rauaga peale suruda. See väldib rasva lahustumisel
läialivalgumist. On soovitatav ka raputada pleki kohale
5—6 tunniks talki. Pärast seda eemaldatakse talk harja
abil ja eemaldatud pleki ümber rõngast ei jää.

Vanade rasvapekkide eemaldamiseks on soovitatav kasu-
tada bensiinseepi, mille valmistamiseks lahustatakse 1—2
grammi värvita seepi 10 grammis bensiinis. Plekki hõõ-
rutakse enne bensiinseebiga ja puhastatakse pärast ben-
siiniga harilikul viisil.

Värskeid õlivärvi plekke on võimalik eemaldada tär-
pentiniga, lahustajate seguga või puhta petrooleumiga.
Selleks niisutatakse määratud koht vatiga, mis on
immutatud ühe nimetatud lahustajaga, pärast seda hõõ-
rutakse seda kohta nuuskiiritusega pleki täieliku kadu-
miseni. Vanu õlivärvi plekke tuleb leotada tär-
pentiniga ja pärast värvi pehmenemist puhastada tugeva
söögisooda lahusega, lõpuks hoolikalt läbi pesta sooja
veega.

Kohvi- ja kakaoplekkide eemaldamiseks kasutatakse
nuuskiiritust, mis on lahustatud veega pooleks. Selli-
seid ülikondadel ja üleriitel olevaid plekke on soovitatav
algul hõõruda bensiiniga, seejärel aga pesta nuuskiiri-
tusega. Õhukestelt siidpluusidelt ja -kleitidelt saab nii-
suguseid plekke kergesti eemaldada veidi soojendatud
glütseriini abil. Plekid niisutatakse algul glütseriini ja
pärast 5—10-minutilist seismist pestakse sooja keedetud
veega.

Teeplekke võetakse välja glütseriini ja nuuskiirituse
seguga (4 osa glütseriini ja 1 osa nuuskiiritust).

Seda abinõu võib kasutada ka munapekkide eemalda-
miseks, ainult selle vahega, et pärast puhastamist jäänud
rõngast tuleb kergelt hõõruda bensiiniga ning kui see on
auranud, pesta sooja seebilahusega.

Vanade teeplekkide väljavõtmiseks kasutatakse
oblikhappe lahust (2—3 g klaasi vee kohta). Selle sooja
lahusega niisutatakse plekid ja pestakse see koht sooja
veega.

Värskeid rohuplekke saab riietelt eemaldada sooja see-
bilahusega pesemise teel, lisades sellele veidi nuuskiiri-
tust. Vanemaid plekke võetakse välja denatureeri-
tud piiritusega. Selleks otstarbeks kasutatakse ka väävel-
eetrit.

Ölleplekid. Selliste plekkide eemaldamiseks kasutatakse lahust, mis koosneb 2 grammist heast seebist ja 1 grammist pesusoodast ühe klaasi vee kohta. Hea vahend vanade õlleplekkide eemaldamiseks on ka alljärgnev segu: 10 g seepi, 2 g tärpentini ja 1 g nuuskpiiritust ühe klaasi keedetud vee kohta. Mõnikord aitab ka veega pooleks lahjendatud denaturaat.

Värsked puuviljaplekid eemaldatakse kuuma veega. Otstarbekohane on plekki mõni minut kuumas piimas hoida ja seejärel pesta. Vanemad plekid eemaldatakse sidruni- või oblikhappe lahusega (2 g klaasi vee kohta) ning seejärel pestakse seda kohta sooja veega. Puuviljaplekkide võib eemaldada ka veidi soojendatud denatureeritud piiritusega pesemise teel.

Punase veini ja marjade plekid. Nende plekkide eemaldamiseks on soovitatav kasutada denaturaadi ja viinakivihappe lahust (2 g klaasi vee kohta). Pärast puhastamist peab eset hoolikalt pesema algul veega, hiljem sooja seebilahusega. Nende plekkide eemaldamiseks võib kasutada ka eespool puuviljaplekkide puhul kirjeldatud abinõusid. Värvilistelt riietusesemetelt plekkide eemaldamiseks võib kasutada glütseriini ja toore munakollase segu, millega kaetakse plekk mitmeks tunniks ja seejärel pestakse sooja veega. Selliselt säilib eseme värvus täielikult. Värskele punase veini või marjaplekkidele on soovitatav raputada lauasoola ja mõne aja pärast pesta eset seebilahusega. Marja- ja veiniplekke võib v a l g e t e s t e s e m e t e s t välja võtta ka vesinikülihapendiga, pärast seda tuleb eset pesta külma veega.

Roosteplekkide eemaldamiseks kasutatakse mitut vahendit. Kui plekid on nõrgad, võib kasutada sidrunimahla, milles plekki mitu korda niisutada tuleb. Seejärel asetatakse plekiga koht kuuma triikraua lähedale ja hoitakse seal mittetäieliku kuivamiseni ning pestakse veega.

Vanu roosteplekke võib kõrvaldada kange viinakivihappe või äädikaessentsi lahusega (üks teelusikatäis $\frac{1}{2}$ klaasi vee kohta). Soojendatud happelahusesse pistetakse mõneks minutiks riide määrdunud koht ja pärast seda loputatakse seda tugevasti vees.

Lilla tindi plekke võib valgest riidest välja võtta samal viisil kui roosteplekkegi sidruni- või viinakivihappega. Värviliste esemete puhul tuleb kasutada glütseriini ja

denatureeritud piirituse segu (5 osa piiritust ja 2 osa glütseriini).

Tindiplekkide eemaldamiseks täisvillastest esemetest ja naturaalsiidist esemetest on parimaks vahendiks denaturaat, millele on lisatud soolhapet (2—3 tilka soolhapet ühe supilusikatäie denaturaadi kohta). Pärast puhastamist peab seda kohta hoolikalt veega pesema. Teistest kiudainetest esemete puhastamiseks see vahend ei kõlba. Värsketel tindiplekkide eemaldamiseks võib kasutada ka lahjendatud nuuskpiiritust ja söögisoodat.

Kala-, piima-, konservide ja kastmete plekke saab eemaldada järgmiste vahenditega. Värske plekk eemaldatakse seebilahusega, pestes seda kohta hiljem sooja veega. Vana plekki tuleb vatitüki abil niisutada sooja glütseriiniga ja jätta mõneks ajaks seisma. Seejärel loputada sooja veega. Õhukesest siidriidest plekkide eemaldamiseks kasutatakse võrdsete osadena võetud glütseriini ja vee segu, millele on lisatud pisut nuuskpiiritust. Villasest riidest eemaldatakse need plekid glütseriini ja nuuskpiirituse vesilahusega (ühe klaasi vee kohta 20 g glütseriini ja 10 g nuuskpiiritust). Pärast pleki kõrvaldamist pestakse see koht sooja pehme veega, kuivatatakse ja triigitakse.

Värsketel vereplekkide eemaldamiseks pestakse neid algul külma veega, pärast seda sooja* seebilahusega. Mingil juhul ei tohi plekke pesta kuuma veega, kuna siis on neid väga raske välja võtta. Vanade plekkide eemaldamiseks hõõrutakse neid algul lahjendatud nuuskpiiritusega, seejärel booraksi lahusega (üks teelusikatäis booraksit klaasi vee kohta), pärast seda pestakse soojas vees. Õhukestest siidesemetest eemaldatakse vereplekid kõige paremini kartulitärklise abil, mis on veega segatud taignataoliseks massiks. Plekk kaetakse tärkliseseguga ja lastakse kuivada, siis raputatakse tärklis maha ja ese pestakse tavalisel viisil.

Vihmavee-, tolmu- ja mudaplekid. Niisuguste plekkide eemaldamiseks üleriidetelt tuleb need algul kuivada lasta, seejärel kuiva, kõva harjaga hoolikalt tolmust puhastada ning hõõruda sellesama harjaga, niisutades seda kergelt sooja keedetud veega, või triikida eset läbi niiske linase riide.

Lubjaplekid eemaldatakse järgmisel viisil. Kui plekk tekkis kuivast värvist, saab selle kergesti eemaldada

kuiva, kõva harjaga. Kui värv oli märg või kui riie sai märjaks pärast pleki tekkimist, eemaldatakse kuiva harjaga määratud kohalt lupja nii palju kui võimalik ja plekk niisutatakse söögiäädika lahusega, pestakse pärast veega ja triigitakse läbi kuiva linase riide.

Higiplekid. Pesult ja kleitidelt, kui nende värvus ei ole rikutud, saab higiplekke eemaldada hüposulfiidi¹ lahusega ($\frac{3}{4}$ teelusikatäit hüposulfiiti klaasi vee kohta). Pärast pleki eemaldamist peab seda kohta pesema sooja keedetud veega. Siidriidest eemaldatakse niisuguseid plekke segu abil, milles on võrdsetes kogustes nuuskpiiritust ja denaturaati; valge siidriide puhul on soovitatav nimetatud segule lisada vesinikülihapendit. Villasel riidel hõõrutakse niisugust plekki enne seebilahusesse kastetud harjaga, seejärel pestakse veega ja niisutatakse oblikhappe lahusega (üks teelusikatäis oblikhapet klaasi vee kohta).

Värvikindlate esemete puhastamiseks valmistatakse järgmine segu: 5 osa atsetooni, 4 osa nuuskpiiritust ja 8 osa denaturaati.

Uriinplekid niisutatakse, kui nad ei ole vanad, kange lauasoola lahusega, pärast seda pestakse veega. Vanad plekid võetakse välja sidrunihappe või äädikaessentsi abil, mis on lahustatud vees vahekorras 1:3 ja pestakse hoolikalt. Samaks otstarbeks võib kasutada denaturaati või segu, milles on võrdsetes osades lauasoola ja nuuskpiiritust.

Kosmeetikavahendite plekke eemaldatakse mitmesugusel viisil, sõltuvalt nende päritolust. Kölnivee ja lõhnaõlide plekke värvitud riidel võib eemaldada sooja glütseriiniga või denaturaadiga; nende plekkide eemaldamiseks valgetelt esemetelt kasutatakse lahjendatud nuuskpiiritust, mis on segatud vesinikülihapendiga. Kreemide, pastade ja pumatiplekke, mille koostises on rasvaineid, peab välja võtma lahustajatega, näiteks bensiiniga, bensooliga või mitmesuguste lahustajate seguga. Kui riidele jääb vaevaltmärgatav rõngas, võib seda pesta lahjendatud äädikaga või sooja glütseriiniga ning seejärel sooja veega.

Kõrvetatud kohti, mis on tekkinud liiga kuumade triikraua kasutamisest, on soovitatav eemaldada järgmiselt.

¹ Müügil fototarvete kauplustes.

Valgete villaste riiete puhul kasutatakse vesinikülihapendi lahust (2 teelusikatäit vesinikülihapendit klaasi vee kohta), millele on lisatud mõni tilk nuuskpiiritust.

Kõrvetatud kohtade kaotamiseks viskoossiidist riidel tuleb hõõruda neid sooja denaturaadiga. Selliste kohtade eemaldamiseks valgel puuvillasel riidel pleegitatakse neid läbi riide kurnatud kloorlubja lahusega (4—6 grammi kloorlubja klaasi vee kohta), seejärel peab seda kohta hoolikalt loputama külma veega.

Sõe-, tahma- ja tuhaplekid eemaldatakse tärpentini abil. Seejärel puhastatakse või pestakse eset seebiveega. Väga määrduvad esemete puhul kasutatakse tärpentini ja toore munakollase segu. Sellise soojendatud seguga hõõrutakse plekki ning seejärel pestakse seda kohta sooja vee ja seebiga.

Põrandapoonimise vaha ja kingakreemi plekid puhastatakse algul bensiiniga või muude lahustajatega ja hiljem nuuskpiirituse ning denaturaadi seguga ja seebiga, pärast aga pestakse sooja vee ja seebiga. Nimetatud ainete vanad plekid immutatakse eelnevalt tärpentiniga ja seejärel puhastatakse eespool kirjeldatud viisil.

Kärbsemustuse plekke kõrvaldatakse lahjendatud nuuskpiiritusega ja pestakse hiljem veega. Vanade plekkidega esemeid leotatakse mitu tundi seebilahuses, millesse on lisatud veidi puhast bensiini (enne tarvitamist peab lahust loksutama). Pärast leotamist puhastatakse eset seebilahusega niisutatud harjaga.

Hallid ja helepruunid plekid toorsiidist tšessutša esemetel, mis tekivad veest või esemete triikimisel pärast pesemist, on välditavad, kui selliseid esemeid triigitakse mitte väga kuuma triikrauaga ja ilmtingimata kuivalt.

Niisuguseid plekke võib täielikult eemaldada. Tumedad plekid kaovad, kui pesta eset oblikhappe lahuses (5—6 g oblikhapet liitri vee kohta) temperatuuril 50° 15—20 minutit. Pärast plekkide eemaldamist loputatakse esemeid soojas vees, kuivatatakse ühtlaselt ja triigitakse. Heledate plekkide kõrvaldamiseks kasutatakse äädikaessentsi lahust (üks teelusikatäis äädikaessentsi ühe liitri vee kohta). Lahust peab soojendama 40—50°-ni. Pärast seda ei ole vaja eset pesta veega, vaid lihtsalt kuivaks muljuda ja kuivatada.

6. PEAKATETE HOOLDAMINE

Peakatete hea välimuse säilitamiseks tuleb neid puhastada. Õigel puhastamisel säilib peakatte esialgne kuju. Kui näiteks viltkübaral on ainult kulunud, läikivaid kohti, tuleb neid kergelt hõõruda peene liivapaberiga või raputada sinna peenikest lauasoola või pimssi ja harjata kõva harjaga. Määrduvad peakatete puhastamiseks kasutatakse väga mitmesuguseid vahendeid.

Viltkübaraid võib kodus hästi puhastada nisukliidega, mis on kergelt niisutatud seebilahusega. Seebilahuse valmistamiseks lahustatakse 2—3 grammi head seepi ja niisama palju pesupulbrit «Новость» ühes klaasis keedetud soojas vees. See lalus segatakse kliidega paksuks pastaks, millega kaetakse eseme määrduvad koht. Seejärel hõõrutakse paar korda kergelt harjaga. Pärast seda hõõrutakse eset kuivade kliidega ilma seebita ja eemaldatakse kliid kõva harjaga, mis samal ajal ka silub eset. Niisugusel puhastamisel eemaldatakse tolmust määrduvad kohad ja vihmapiiskadest tekkinud plekid.

Viltkübarate puhastamiseks võib edukalt kasutada ka nuuskpiiritust, mis on pooleks segatud veega. Sellises lahuses niisutatakse tükk karmi kalevit, millega hõõrutakse määrduvad koht. Seejuures ei tohi kübarat tugevasti niisutada, kuna see võib muuta oma vormi. Pärast puhastamist hõõrutakse kübar üle puhta kuiva riidega, silutakse kuiva kõva harjaga ja kuivatatakse.

Viltkübarate puhastamiseks võib kasutada ka puhast kuiva või seebilahusega veidi niisutatud saepuru. Puhastamiseks võib kasutada ka kuiva pimssi (pulbrina) või talki.

Tavaliselt eemaldatakse peakattelt enne selle üldist puhastamist kõik plekid. Mustemaid kohti hõõrutakse nuuskpiirituse ja denaturaadi lahusega, milles mõlemad on võrdsetes osades. Rasvapekid eemaldatakse bensii-niga või plekieemaldajaga, valged lubjapekid eemaldatakse värvitu lauaäädikaga, mis on pooleks segatud veega.

Kõik eespool kirjeldatud viltkübarate puhastamise viisid on rakendatavad ka viltjalatsite puhastamiseks.

Väga määrduvad viltkübaraid on parem lasta puhastada ja vormida spetsiaalseid töövahendeid omavas töökojas.

Kootud villaseid mütsikesi ning barette ei pesta, vaid puhastatakse pasta abil, mis koosneb põletatud magneesiumist (on müügil apteekides) ja bensiinist. Selle pastaga kaetakse eseme vajalikud kohad ja pärast seda raputatakse magneesium ettevaatlikult ära. Valgeid barette puhastatakse heakvaliteedilise kartulitärklisega. Sel puhul hõõrutakse tärklist mitu korda esemele ning hiljem raputatakse maha. Seda puhastusviisi rakendatakse ka valgete karusnahatoodete puhul.

Õlgedest peakatteid võib puhastada järgmiselt. Valgeid õlgkübaraid pestakse algul pintsliga või hambaharjaga, mis on niisutatud sooja seebilahusega, pärast veega. Hiljem niisutatakse kübar ühtlaselt vesinikülhipendi lahusega, kuivatatakse ja triigitakse läbi veidi niisutatud puhta paberi või riide.

Õlgkübaraid võib samuti puhastada sidruniga. Selleks lõigatakse sidrun pooleks ja selle koor eemaldatakse. Seejärel puistatakse poolikule sidrunile kuiva väevli-pulbrit (apteekides on müügil puhast väevlit). Selle vahendiga hõõrutakse eset, seejärel pestakse veega, kuivatatakse ja triigitakse.

Õlgkübarate puhastamiseks kasutatakse ka lahjendatud soolhapet (5—6-protsendiline lahus). Sellesse lahusesse kastetakse hari ja hõõrutakse eset ning pestakse veega, millele on lisatud veidi nuuskpiiritust, seejärel ese kuivatatakse ja triigitakse.

Häid tulemusi annab õlgkübarate puhastamisel pasta, mis koosneb sidrunhappe ja söögisooda vesilahusest, vahekorras 3:1. Seda pastat kantakse esemele harjaga ja eemaldatakse pärast puhastamist niiske puhta rätikuga.

Loomulikult peab enne puhastamist peakattelt eemaldama kõik kaunistused (pandlad, paelad, kübaranõelad, suled jne.).

7. TEKSTIILESEMETE VÄRVIMINE KODUSEL TEEL

Värvides tekstiilesemeid kodusel teel, peab kinni pidama allpool esitatud nõudeist.

Enne värvimist tuleb ese hoolikalt puhastada tolmust ja eemaldada plekid (eriti rasvapekid), muidu need kohad ei võta värvi külge. Määratud esemed tuleb enne värvimist pesta ja hästi loputada. See soodustab ühtlast värvumist. Pärast pesemist pole vaja eset kuivatada,

kuna niiskele riidele jääb värv ühtlasemalt. Kui värvitav ese on puhas, tuleb see enne värvimist vette kasta ja kergelt kuivemaks väänata.

Värvida võib tsingitud või emailitud paakides, ämbrites, kaussides jne. Peab teadma kasutatava anuma mahtu, sest eset saab ühtlaselt värvida ainult sel puhul, kui peetakse kinni kindlaksmääratud vahekorrast värvitava eseme ja värvilahuse kaalu vahel. Heledate ja keskmiste värvide kasutamisel on see suhe 1:40. See tähendab, et näiteks 200-grammise eseme (pluus, kerge jakk, särk jne.) värvimiseks on vaja 8 liitrit värvilahust, s. o. 40 korda rohkem, kui kaalub värvitav ese.

Värvides tumedate värvidega (must, tumesinine, tumeroheline jt.), võib värvitava eseme ja värvilahuse vahekorra vähendada 1:20-le.

Värv lahustatakse eelnevalt väheses kuumas vees (umbes pool klaasitäit) ja segatakse hästi. Saadud lahus keedetakse. Et värv paremini lahustuks, valatakse pärast keemist iga paki kohta umbes üks liiter vett nõusse. Pärast hoolikat segamist kurnatakse värv läbi hõreda riide ja seejärel valatakse värvimiseks ettevalmistatud vette.

Tavaliselt värvitakse kodusel teel kergeid esemeid. Raskemaid esemeid on tülikas kodus värvida.

Kodusel teel värvimiseks kasutatakse tavaliselt müügil olevaid aniliinvärve, mis on ette nähtud puuvillaste või villaste esemete värvimiseks. Viskoossiidi, staapel-, linast või segakiududest riiet võib värvida puuvillase riide värviga.

Sellistest riietest esemete värvimine toimub järgmiselt. Neid peab värvima ainult pesusoodaga pehmendatud vees (üks teelusikatäis pesusoodat ühe ämbri vee kohta). Ühtlaselt märjaks kastetud ja kuivemaks muljutud ese lastakse peaaegu sirgelt värvilahusesse, mille ettevalmistamist kirjeldati eespool ja mille temperatuur on 40—50°. Seejärel liigutatakse eset värvilahuses sileda kepiga ühtlaselt 15—20 minuti jooksul ja kuumendatakse värvilahust kuni keemiseni. Selliselt toimub värvimine 30—40 minutit.

Tumedama värvuse saamiseks peab 10—15 minutit enne värvimise lõpetamist värvilahusele lisama lauasoola (2—3 supilusikatäit ühe ämbri vee kohta). Soola peab eelnevalt vees lahustama, et värvitav ese tuleks ühtlase

värvusega ning et tal ei tekiks pronksi värvitooniga plekke.

Pärast värvimist loputatakse eset hoolikalt kaks korda soojas vees, seejärel külmas vees, kuni vesi jääb selgeks. Naturaalsiidist esemete puhul on soovitatav viimasel loputamisel lisada veele (krudisemise saavutamiseks) veidi äädikaessentsi (2 supilusikatäit ühe ämbri vee kohta). Pärast värvimist hästi läbipestud eseme värv on püsivam.

Villaste esemete värvimiseks valmistatakse värvilahus samasugusel viisil, nagu eespool kirjeldatud, kuid sellele tuleb lisada veel 50 grammi glaubrisoola (on müügil apteekides) ühe ämbri värvilahuse kohta. Sel teel saavutatakse ühtlasem värvus.

Värvimiseks võib kasutada ainult emailitud anumad, kusjuures email peab olema terve, muidu võib esemel tekkida plekke. Värvimist alustatakse temperatuuril 30—40°. Hoolikalt segades eset 15—20 minuti vältel kuumendatakse värvilahus kuni keemiseni ja jätkatakse värvimist 30—40 minutit. Värvimisel peab eset värvilahuses pidevalt liigutama, et värv kataks ühtlaselt kogu eseme, vastasel korral jääb esemele heledamaid laike.

Kui värvilahus keema hakkab, tuleb ese lahusest välja võtta, lisada lahusele äädikaessentsi (2 supilusikatäit ühe ämbri kohta), seda segada ning ese uuesti lahusesse asetada. Pärast värvimist jäetakse ese värvilahusesse kuni selle jahtumiseni. Seejärel võetakse ese lahusest välja ja pestakse läbi eespool kirjeldatud viisil.

Et hästi ja ühtlaselt värvida **poolvillaseid esemeid**, kasutatakse puuvillavärvi ja villase riide värvi võrdsetes osades. Värvimine toimub samasugusel viisil, nagu villase riide puhulgi.

Enne värvimist tuleb eemaldada metallhaagid, -nööbid, -pandlad, -tõmblukud, sest need võivad eseme värvimisel põhjustada roosteplekke.

Väikesed esemed (sokid, kraed, sukad jt.) on soovitatav enne värvimist õmmelda paela külge. Kui värvitava esemel on vooder, tuleb see villaste esemete puhul küljest lahti harutada, poolvillaste esemete puhul aga mõnest kohast lahti harutada, et ese värvimisel ei ujuks vedeliku pinnal, vaid et ta saaks ühtlaselt värvitud. Lahtiharutatud rõivaste osad tuleb enne värvimist kergelt üksteise

külge õmmelda, mitte aga sõlme siduda ega liiga kõvasti õmmelda.

Kodusel teel värvitud esemeid tuleb sageli üle värvida. Niisugustel juhtudel peab arvesse võtma eseme esialgset värvust, sest värv seguneb kindlate reeglite järgi. Nii näiteks ei ole võimalik värvida kollast eset helesiniseks. Sel juhul saaksime rohelise värvuse. Helesinist eset ei saa värvida punase värviga, kuna sel juhul saaksime lilla jne.

Ülevärvimisel saadava värvuse määramiseks kasutatakse alljärgnevat tabelit.

Eseme värvus enne ülevärvimist	Kasutatav värv	Pärast ülevärvimist saadav värvus
kollane	sinine sinine (tume) pruun roheline punane must lilla	roheline rohekassinine helepruun roheline oranž must pruun
sinine	tumesinine pruun roheline punane must lilla bordoo	tumesinine pruun sinakasroheline lilla must lilla bordoo
pruun	sinine roheline punane lilla bordoo	hall rohekaspruun (kaitsevärv) punakaspruun tumelilla pruunikašpunane
punane	sinine pruun roheline lilla bordoo	lilla punakaspruun hallikaspruun punakaslilla tumepunane
oranž	sinine pruun roheline punane lilla bordoo	hall kollakaspruun tumehall kollakaspunane pruun punane
heleroheline	helesinine sinine pruun	türkiissinine rohekassinine pruun

Eseme värvus enne ülevärvimist	Kasutatav värv	Pärast ülevärvimist saadav värvus
heleroheline	roheline punane violett bordoo	roheline punakaspruun violett tuhm bordoo
keskmise roheline	sinine pruun punane must	rohekassinine rohekaspruun hall must
keskmise sinine	roheline punane must lilla bordoo	sinakasroheline lilla must sinakaslilla tumelilla

Kasutades eespool toodud tabelit, võib kindlaks teha, missugust värvi eseme saame, kui kasutame tema ümbervärvimiseks mingisugust teist värvi.

8. VAIPADE HOOLDAMINE

Oskamatul ümberkäimisel kaotavad vaibad kiiresti oma esialgse värvuse, kuluvad ja pleegivad.

Et vaibad püsiksid pikemat aega heas seisukorras, tuleb nende hooldamisel täita järgmisi nõudeid.

Kodusel teel vaipu ei pesta, vaid puhastatakse tihti. Enne puhastamist tuleb tingimata eemaldada tolmuimeja abil või painduva klopitsaga vasakult poolt klopimise teel. Viimasel juhul riputatakse vaip nõõrile tuule kätte. Talvel võib vaipu tolmust puhastamiseks hõõruda kuiva puhta lumega. Selleks laotatakse vaip lumele ja hõõrutakse teda lumega kõva harja või viha abil ning seejärel klopitakse lumest puhtaks.

Pärast tolmu ja plekkide eemaldamist võib asuda vaiba puhastamisele.

Vaipu, mis ei ole eriti määrdunud, võib *puhastada kuiva peene lauasoolaga. Vaip laotatakse põrandale, raputatakse talle soola ja seejärel pühitakse sool vaibalt maha niiske hirsiluua või harjaga. Mustuse paremaks eemaldamiseks kastetakse luud või hari enne tarvitamist kuuma seebivette ja raputatakse liigne vesi välja. Puhastamisel pestakse luuda aeg-ajalt, vastavalt määrdumisele.

seebiveega ja määrdunud soola asemel võetakse uus. Pärast puhastamist eemaldatakse sool vaibalt kloppimise teel.

Lauasoola asemel võib vaipade puhastamiseks kasutada ka puhast kuiva saepuru või jahvatatud pimsskivi pulbrit. Seebi asemel võib kasutada pesupulbrit «Новость».

Määrdunud vaipade puhastamine toimub järgmiselt. Ühes liitris keedetud soojas vees lahustatakse 3 grammi pesupulbrit «Новость». Seda vahendit kallatakse vaiba parempoolsele küljele ja hõõrutakse harjaga ühtlaselt laiali. Pärast seda pühitakse vaip algul niiske, siis kuiva rätikuga ja riputatakse nõörile kuivama. Kirjeldatud vahendile võib lisada veel ühe grammi tärpentini.

Vaiba kulunud või vigastatud kohti on võimalik taastada järgmisel viisil. Vaiba värvusele vastavast villasest riidest või villase lõnga vihast lõigatakse kääridega lühikesi lõngaotsi. Seejärel kantakse vaiba kulunud kohtadele vastavalt mustri ole kord ПФ-2-liimi (on müügil majapidamistarvete kauplustes). Sellele kohale puistatakse tihedalt eespool nimetatud lõngaotsi ja triigitakse läbi sooja triikrauaga. Kahe-kolme tunni pärast eemaldatakse pehme harja abil lahtised lõngaotsad.

Vaiba vigastatud kohti võib samuti uuendada korrumtamata villase lõngaga nõelumise teel. Nõeluda tuleb selliselt, et vaiba pealispinnal tekiks aasad, mis pärast lahti lõigatakse, et moodustada karvast pinda.

Vaiba pleekinud kohti võib värskendada harilike pehmete värvipliatsite abil. Selleks tuleks valida selliseid värve, mis vastaksid vaiba mustri värvusele. Kui vaiba muster on sirgjooneline, võib kasutada joonlauda, sest sellega saab muster õigem. Vaiba värvi uuendamiseks võib kasutada ka värvilisi vahapliatseid.

Kui vaibal on mahapressitud kohti, mis rikuvad selle välisilmet, võib neid hoida mõni minut auru kohal, seejärel püsti kloppida, lüües klopitsaga vaiba vasakpoolsele küljele. Neid kohti triigitakse vasakult poolt kuni nad ära kuivavad, seejuures vaipa hoides rippuvus asendis.

Kui vaipa ei kasutata, tuleb seda hoida kuivas kohas rulli keeratult. Enne ärapanemist puistatakse vaip koide eest kaitsmiseks üle DDT-pulbriga. Pikaajalisel hoidmisel peab vaipu aeg-ajalt lahti rullima ja tuulutama.

Kui vaibad riputatakse tapeeditud seinale, on soovitatav neile enne üles panemist vasakule poole raputada veidi DDT-pulbrit.

9. TÜLL- JA PITSTOODETE PESEMINE JA PLEEGITAMINE

Puuvillased pitsid pannakse enne pesemist 3—4 tunniks likku sooja vette, millele lisatakse natuke soodat (üks supilusikatäis ühe ämbri vee kohta. Pärast leotamist tuleb vesi ära valada, seejärel õrnalt kuivemaks muljutud pitsid asetada varem valmistatud pesupulbri «Новость» lahusesse (30—40 grammi pesupulbrit ühe ämbri vee kohta).

Pitse ja tüllist esemeid ei või pesemisel hõõruda, vaid neist tuleb mustus eemaldada väljapigistamise teel. Selleks laotatakse pesulahusesse kastetud pitsid puhtale, vahariidega kaetud lauale ja rullitakse seal kergelt survet avaldades sileda taignarulli või puhta pudeliga senikaua, kui vedelikku enam ei tilgu. Seda toimingut — pitside vaheldumisi vette kastmist ja rullimist — korratakse mitu korda, kuni pitsid on puhtad.

Pärast pesemist loputatakse esemed hoolikalt kaks korda soojas, seejärel külmas vees, kuni kaob seebivaht.

Pestud pitsid tuleb rullida puhta lina sisse ja jätta seisma 20—30 minutiks.

Kasutatakse ka lihtsamaid pitside pesemise viise. Kui vad pitsid pannakse keemiseni kuumutatud seebilahusesse, kus neid keedetakse 40 minutit. Seejärel pestakse neid eespool kirjeldatud viisil.

Pärast pesemist tärgeldatakse ja sinetatakse esemeid. Tärgeldamiseks on parim vahend riisitärklis, (veidi vähem kui üks teelusikatäis ühe klaasi vee kohta) või riiskeeduveesi, mis saadakse, keetes 5 minutit vees eelnevalt leotatud riisi (10 grammi riisi ühe klaasi vee kohta). Tärgliselahusesse võib lisada ka sinet. Pärast tärgeldamist pigistatakse eset kuivemaks, mähitakse linase riide sisse ning triigitakse ettevaatlikult niiskelt, kusjuures tuleb jälgida, et ei rikutaks pitside kuju.

Pitsidele kreemika värvuse andmiseks võib neid pisut värvida lahja sooja kohviga. Seejärel tuleb pitsid kuivada lasta ja triikida.

Tüllikardinad pannakse samuti likku sooja vette,

kuid leotatakse kauem kui pitse. Seejuures peab vett mitu korda vahetama. Pärast leotamist on soovitatav pesta kardinad 30—40°-ses seebilahuses või seebivahus. Kardinatele ei tohi seepi peale hõõruda, samuti ei tohi neid väanata ega tugevasti hõõruda, sest sellega rikutakse nende kuju ja välimust.

Tüllesemete pleegitamiseks kasutatakse vesinikülhapendi lahust (ühe ämbri kuuma vee kohta 40—50 grammi vesinikülhapendit). Esemed pannakse ühtlaselt pleegituslahusesse 20—30 minutiks, seejärel tärgeldatakse ja kuivatatakse kergelt pingutatult raamil või seinale kinnitatud valgel linal.

Tüllesemeid tärgeldatakse kuuma paksu kliistriseguga, kusjuures liigne kliister pigistatakse välja.

10. KARUSNAHATOODETE PUHASTAMINE JA SÄILITAMINE

Et hoida karusnahatooteid pikema aja jooksul heas seisukorras, tuleb silmas pidada järgmist. Perioodiliselt, üks kord kuus, peab karusnahka puhastama tolmust ja muust mustusest. Tolm mõjub karusnahale väga halvasti. Tolmu tõttu muutub karusnahk kuivaks ja kalgiks.

Tavaliselt eemaldatakse tolmu tolmuimeja või pehme harjaga, väljaraputamise või painduvate vitstega kergelt kloppimise teel. Kui ese on väga määrdunud, näiteks kraeäärtelt või palitukätistelt, kasutatakse spetsiaalset puhastamisviisi. Selleks hõõrutakse eelnevalt tolmust ja mustusest puhastatud koht bensiini ja seebilahusega (100 grammis puhtas bensiinis lahustatakse 2 grammi valget seepi). Pärast puhastamist hõõrutakse karusnahk kohe sisse kartulitärklisega, seejärel raputatakse puhtaks ja silutakse pehme harjaga.

Kui karusnahast ese on saanud märjaks, tuleb peamine niiskus eemaldada raputamise teel ning seejärel ese kuivama riputada. Karusnahka ei tohi kuivatada küttekahade läheduses.

Pärast kuivatamist tuleb karusnahka kergelt kloppida pehmete vitstega ja siluda plastmassist või metallist hõredate piidega kammiga.

Karusnahatoodeid hoidmine, eriti suvel, nõuab erilist hoolt. Karusnahatooteid peab enne ära panemist korralikult kuivatama ja tuulutama (ei ole soovitatav kuivatada

ereda päikese käes, sest sel teel võib eseme värvus muududa). Seejärel tuleb tolm ja muu mustus täielikult eemaldada. Karusnahast rõivaid, samuti rõivaid karusnahast kraede ja kaunistustega peab hoidma kappides riidepuudel. Ese mähitakse tihedasse paberisse või puhta lina sisse ja see seotakse pingutamatu nõoriga kinni, riidest kätte võib ka kinni õmmelda. Eseme voodri külge õmmeldakse väiksed naftaliiniga täidetud kotikesed. Naftaliini ei tohi puistata karusnaha peale, sest see muudab naha rabedaks, ka võib muutuda eseme värvus.

Kapp, milles hoitakse karusnahatooteid, peab asuma kuivas, jahedas kohas, eemal igasugustest küttekahadest. Kapiuste sisemist pinda on otstarbekohane niisutada desinsektaaliga (on müügil petrooleumipõodides ja ravimite kauplustes).

Väikseid karusnahatooteid (peakatted, muhvid jt.) hoitakse hästi suletavates karpides (kõige parem kübarakarpides). Tolmust pühitud ese mähitakse puhta riide sisse ja karbi põhja puistatakse DDT-pulbrit.

Karusnahast esemete pikemaajalisel hoidmisel on vaja neid aeg-ajalt tuulutada (vähemalt 2—3 korda aastas) ja lisada DDT-pulbrit.

Boasid on kõige parem säilitada ülesriputatult. Selleks peab neid pakkima puhtasse valgesse paberisse ja panema puhtasse riidest kotti (eseme kujule ja suurusele vastav kott), mille põhja pannakse marlist kotike DDT-pulbriga.

11. JALATSITE HOOLDAMINE

Kõik jalatsid nõuavad oskuslikku, õiget hooldamist. See aitab säilitada jalatsite välimust ja pikendab nende kasutamisaega.

Näiteks lakk-kingad muutuvad kiiresti kõlbmatuks, kui neid kanda väga palava ilmaga või hoida otse päikese käes. Lakk pehmeneb, muutub kleepuvaks ja kaotab läike. Samuti ei kannata lakk-kingad hästi külma, lakk muutub hapraks ja praguneb.

Et vältida lakk-kingade kleepumist, peab neid suvel hoidma paberisse pakituna. Samuti peab panema paberit kahe jalatsi vahele. Soovitav on kingade pealseid määrada lanoliinkreemiga.

Tekstiilpealsetega valgeid jalatseid ei ole soovitatav pesta, kuna nad sel teel muudavad oma kuju; neid peab

puhastama. Jalatsid esmalt kuivatatakse, seejärel eemaldatakse kõva harja abil tolm ja mustus, plekid aga võetakse välja bensiiniga või plekieemaldajaga. Pärast seda kantakse jalatsipealsele hambaharjaga ühtlase kihina puhastatud kriidist (või hambapulbrist) ja seebilahusest valmistatud pastat. Seejärel tuleb jalats kuivada lasta ja pehme harjaga kergelt üle hõõruda. Võib kasutada ka spetsiaalset kriiti või valge tekstiiljalatsi puhastamise vahendeid.

Viltjalatseid puhastatakse harilikult kõva harjaga või pimsskiviga.

Seemishahast kingad hakkavad kandmisel sageli läikima ja muutuvad inetuks. Uuendamiseks tuleb kinga läikivaid kohti algul kergelt hõõruda peene liivapaberiga, kuiva lauasoolaga või tindikummiga, seejärel aga puhastada harjaga.

Nahkpealsetega jalatsite elastsuse, pehmuse ja veekindluse säilitamiseks tuleb neid vähemalt kaks korda nädalas kingakreemiga määrada. Värvilise naha puhul võib kasutada värvita kreemi.

Kui nahkjalatsid on märjaks saanud, ei tohi neid kuivatada küttekehade läheduses, sest kuumus mõjub neile kahjustavalt.

12. KLEIDIRIIDE VALIMISEST

Allpool esitame mõningad näpunäited kleidiriide valimise kohta, võttes arvesse isiku omapära, kasvu, kuju, juuste värvust jne.

Hele, rahuliku värvitooniga (hall, beež, salatiroheline, sirelililla jt.) ja suure mustriiga riie sobib kõhnematele pikakasvulistele naistele, sest suure mustriiga kleidis näib inimene tüsedamana. Ruudulistest riietest peab selistele naistele soovitada suureruudulist, mitte väga eredat mustrit. Võib valmistada kleidi ka triibulisest riiest, kuid selliselt, et triibud kulgeksid horisontaalsuunas. Selline kleit teeb tüsedamaks ja lühemaks.

Tüsedatel naistel on soovitav kanda tagasihoidlikke, tumedavärvilisi, väikesemustrilisi või -ruudulisi riideid; eredad värvid ja suuremustriline riie tõstavad esile tüsedust. Tüsedate, väiksekasvuliste naiste kohta on makev üldiselt sama, mis eelmistegi kohta. Neile sobib hästi triibuline riie, kuid riide triibud peavad jooksma verti-

kaalselt või diagonaalselt; see laseb keha paista saledamana. Tüsedust vähendab ka tumedamat värvi kleit (tumesinine, must, tumepruun, tumeroheline jne.). Hoiduda tuleb horisontaalsetest läbilõigetest. Tüsedatele ei sobi õhukesed, läbipaistvad materjalid. Vanematel naistel ei ole soovitatav kanda musta kleiti, kuna see rõhutab kortse näol ja kaelal. Parem võib valida mõne teise tumedamat värvi riide, näiteks sinise, pruuni, tumeda kirsipunase, või kaunistada must kleit heleda riidega.

Kleidiriide valimisel peab arvesse võtma ka näo, juuste ja silmade värvust. Tumedama näovärvusega brünettidele sobivad rohkem tumedad ja eredad sooja tooniga materjalid (punakad, kollakad, pruunid), samuti naistele kastanpruunide juustega ja tumedate silmadega. Blondidele helesiniste või hallide silmadega sobivad rohkem külmad (sinakad, rohekad) toonid. Tuhkjashallide juustega naistele sobivad hästi sinised toonid.

Kleidi kaunistuste materjal võib olla kas tumedam või heledam kleidiriide värvusest. Trükitud, peenemustrilisi siidriidest kleite ei ole soovitatav kaunistada keeruliste läbilõigetega, kuna need ei tule küllaldaselt esile. Sama on maksev ka suuremustriliste kangaste kohta, kuna nii rikutakse tihti kanga mustri ilu ja terviklikkust. Trükitud riidet võib kombineerida edukalt ühevärvilistega, mille värvus vastab ühele mustriilises riides esinevale värvile. Näiteks mustriiline seelik ühevärvilise pluusiga.

Ühevärvilisest riidest kleitide kaunistamiseks soovitakse järgmisi värvide kombinatsioone. Sinise riide juurde sobib valge, kreem, ja hall kaunistus, pruuni riide juurde sobib üldiselt kollane, samuti valge, roheline ja beež kaunistus. Rohelise värvusega kleite võib edukalt kaunistada halli, valge ja kreemika riidega.

Kirsipunase kleidiriide juurde kasutatakse valget, halli kaunistavat riidet. Mustale kleidile sobivad kõik heledad, õrnad värvid, tumehalli juurde — kõik eredad värvid.

Kergetest läbipaistvatest riidetest (näiteks šifoon, krepžoržett, kaproon, siloon jt.) kleite kantakse harilikult ühevärviliste aluskleitidega.

Aluskleidi riide värvus peab olema valitud nii, et ta hästi sobiks kleidiriide värvusega. Kui aluskleit on valitud mõnevõrra tumedamana, siis tõstab see põhimaterjali värvust esile, kui aga tahetakse nõrgendada kleidiriide värvuse mõju, siis tehakse aluskleit heledast riidest.

Ei ole soovitatav helerohelise kleidi juurde teha roosat või oranži aluskleiti. Valge, läbipaistva kleidi juurde sobib mõnikord hele, õrnatooniline aluskleit.

13. KUIDAS MÄÄRATA KINDLAKS, MILLISEST KIUDAINEST ON RIIE VALMISTATUD

Seda, millisest kiudainest on üks või teine riie valmistatud, võib kindlaks teha järgmiselt. Puuvillased ja linsed lõngad põlevad kiiresti ja eraldavad põleva paberi või vati lõhna, nende tuhk on valge. Villane ja naturaalsiidist lõng põleb aeglaselt, eraldades sealjuures kõrvetatud karvade lõhna, kusjuures lõnga otsa tekib tume kokkusulanud kuulike. Atsetaatsiidist kiud põlevad aeglaselt ja sulavad, moodustades musta mullitaolise söekuulikese. Kaproonkiud ja teised sünteetilised kiud moodustavad põlemisel lõnga otsa kõva sulanud kuulikese.

Villast ja naturaalsiidist kiud lahustuvad kergesti leelises, eriti kanges leelises (näiteks naatriumhüdroksüüd), kuid puuvillase, linase ja viskoossiidi kiud leelises ainult paisuvad, kaproonkiud leelises ei muutu. Puuvillane, linane ja viskoosriie lahustub hapetes, villasele, naturaalsiidile ja kaproonile aga nõrgad happed ei mõju (näiteks äädikhape). Atsetaatsiidi on kerge eraldada teistest kiudainetest seetõttu, et see lahustub kergesti atsetoonis.

Viskoossiidi lõngad katkevad kergesti, kui nad on märjad.

SISUKORD

Eessõna	3
1. Kuidas pesta ja triikida naturaali- ja kunstsiidist esemeid	5
Naturaalsiidist esemed	5
Viskoosiidist esemed	6
Atsetaatsiidist esemed	7
Kaproon- ja siloonkiust esemed	7
2. Staapelriiete iseärasused ja staapelriidest toodete hooldamine	8
Staapelriidest esemete pesemine ja triikimine	8
Staapelriidest esemete õblemise iseärasusi	9
Staapelriidest esemete säilitamine	9
3. Nõuandeid trikootoodete hooldamiseks	10
Puu villaste trikootoodete pesemine	10
Villaste ja poolvillaste trikootoodete pesemine	11
Kunstsiidist ja kaproonist trikootoodete pesemine	12
4. Ülikondade ja üleriiete hooldamine	12
5. Kuidas eemaldada riidetelt plekke	15
6. Peakatete hooldamine	22
7. Tekstiilesemete värvimine kodusel teel	23
8. Vaipade hooldamine	27
9. Tüll- ja pitstodete pesemine ja pleegitamine	29
10. Karusnahatoodete puhastamine ja säilitamine	30
11. Jalatsite hooldamine	31
12. Kleidiriide valimisest	32
13. Kuidas määrata kindlaks, millisest kiudainest on riie valmistatud	34

Алексей Федорович Лагов
УХОД ЗА ОДЕЖДОЙ, ТКАНЯМИ И ОБУВЬЮ

На эстонском языке
Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja K. Tamjärv
Tehniline toimetaja A. Ruutsoo
Korrektorid P. Hiie ja H. Kull

Ladumisele antud 27. V 1957. Trükkimisele antud
2. IX 1957. Paber 54×84, 1/16. Trükipoognaid 2,25.
Formaadile 60×92 kohaldatud trükipoognaid 1,85.
Arvutuspoognaid 1,89. Trükiarv 10 000.
Tellimise nr. 1041.
Trükikoda «Bolševik», Viljandi,
V. Kingissepa tn. 31/26.

Hind 60 kop.

60 kop.

A-21721

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00385669 9